

Informe del CEMB sobre la Llei de racionalització i sostenibilitat de l'Administració Local (LRSAL) i l'àmbit educatiu

Marc i principis inspiradors de la Llei

L'entrada en vigor de la Llei 27/2013, de 27 de desembre de racionalització i sostenibilitat de l'administració local (LRSAL) ha comportat una reordenació del sistema competencial dels ens local que modifica significativament les activitats i serveis que fins ara prestaven els ajuntaments.

Tal com recull el preàmbul, la LRSAL té com objectius l'estabilitat pressupostària, la clarificació de les competències municipals, l'afavoriment de la iniciativa econòmica privada i la reducció de la dimensió del sector públic local.

La LRSAL reforma la Llei reguladora de les bases del règim local (LRBRL) amb criteris eminentment econòmics i incrementa de manera notable la intervenció de l'Estat mitjançant el Ministeri d'Hisenda i Administració Pública.

Aquest informe recull la normativa amb més incidència en les competències municipals en l'educació i fa unes consideracions des de la defensa de l'autonomia local i la tradició d'intervenció de la ciutat de Barcelona en l'àmbit educatiu.

Educació i municipi

La LRSAL i les competències municipal d'Educació

El contingut i aplicació de la LRSAL no té en compte l'acció i tradició del municipalisme català en l'àmbit educatiu més enllà de les seves competències formals.

Aquestes polítiques educatives municipals s'han realitzat sota el paraigua de les clàusules generals de competència que permetien als ajuntaments promoure i organitzar activitats i serveis en benefici dels seus habitants més enllà de les competències assignades. Aquesta opció queda eliminada al suprimir la LRSAL l'article 28 de la LRBRL “ *Los municipios pueden realizar actividades complementarias de las propias*

de otras Administraciones Públicas y, en particular, las relativas a la educación, la cultura, la promoción de la mujer, la vivienda, la sanidad y la protección del medio ambiente”.

La LRSAL estableix les competències dels municipis que poden ser “pròpies o atribuïdes per delegació”.

Fixa les competències pròpies en l’ensenyament, modificant l’article 25 de la LRBRL 2 “ *El Municipio ejercerá en todo caso como competencias propias, en los términos de la legislación del Estado y de las Comunidades Autónomas, en las siguientes materias:*

- l) Promoción del deporte e instalaciones deportivas y de ocupación del tiempo libre.*
- n) Participar en la vigilancia del cumplimiento de la escolaridad obligatoria y cooperar con las Administraciones educativas correspondientes en la obtención de los solares necesarios para la construcción de nuevos centros docentes. La conservación, mantenimiento y vigilancia de los edificios de titularidad local destinados a centros públicos de educación infantil, de educación primaria o de educación especial.*

5. La Ley determinara la competencia municipal propia de que se trate, garantizando que no se produce una atribución simultánea de la misma competencia a otra Administración Pública”.

Aquest nou redactat deixa sense recollir “*participar en la programación de la enseñanza y cooperar... en la creación, construcción y sostenimiento de los centros docentes públicos, intervenir en sus órganos de gestión y ...*”

Pel que fa a la delegació de competències modifica l’article 27 de LRBRL :

“1. El Estado y las Comunidades autónomas, en el ejercicio de sus respectivas competencias, pueden delegar en los Municipios el ejercicio de sus competencias.

3....e) Creación, mantenimiento y gestión de las escuelas infantiles de educación de titularidad pública de primer ciclo de educación infantil.

f) Realización de actividades complementarias en los otros centros docentes.

h) Gestión de las instalaciones Deportivas de titularidad de la Comunidad Autónoma o del Estado, incluyendo las situadas en los centros docentes cuando se usen fuera del horario lectivo.

o) Cooperación con la Administración educativa a través de los centros Asociados de la Universidad Nacional de Educación a Distancia”

Per la via de la delegació o mitjançant la legislació estatal o autonòmica, els ajuntaments poden exercir altres competències però sempre amb dos requisits:

- No posar en risc la sostenibilitat financera del conjunt de la Hisenda municipal
- No incórrer en un supòsit d'execució simultània del mateix servei amb una altra administració pública

La LRSAL preveu la concentració de les actuals competències municipals d'educació en les CCAA encara que no fixa el termini d'aquest traspàs.

La LEC i les competències municipals d'Educació

La Llei d'Educació de Catalunya desenvolupa les competències de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya en matèria d'educació (art 131) d'acord amb la competència exclusiva de la Generalitat per determinar les competències i les potestats pròpies dels municipis(EAC art 84,g).

LEC (Article 159) “ *Competències dels ens locals*

1. Els municipis participen en el govern dels centres educatius que presten el Servei d'Educació de Catalunya per mitjà de la presència en els consells escolars, i també en la programació general de l'ensenyament, sens perjudici de les altres competències que els atribueix l'apartat 3.

2. Els ens locals poden crear centres propis per mitjà de convenis amb el Departament, d'acord amb la programació de l'oferta educativa.

3. Correspon als municipis:

a) Participar en les funcions que corresponen a l'Administració de la Generalitat en els diferents aspectes del sistema educatiu i, especialment, en les matèries següents:

Primer. La determinació de l'oferta educativa de l'àmbit territorial pels procediments establerts per reglament.

Segon. El procés d'admissió en els centres que presten el Servei d'Educació de Catalunya de llur territori, per mitjà, si escau, de les oficines municipals d'escolarització.

Terçer. L'establiment de mesures que permetin als centres portar a terme activitats extraescolars promogudes per l'Administració educativa, i la coordinació d'aquestes activitats.

Quart. La programació dels ensenyaments de formació professional i la coordinació amb l'entorn territorial i empresarial, i el foment de la implicació dels agents territorials i socials en el compromís educatiu de tota la societat.

Cinquè. La vigilància del compliment de l'escolarització obligatòria.

Sisè. L'aplicació dels programes d'avaluació, i el coneixement dels resultats.

Setè. La promoció i l'aplicació de programes dirigits a alumnes de famílies d'immigrants o transeünts.

Vuitè. L'establiment de programes i altres fórmules de col·laboració amb les associacions de mares i pares d'alumnes per a estimular i donar suport a les famílies en el compromís amb el procés educatiu dels fills.

Novè. El desenvolupament de programes de qualificació professional inicial.

Desè. La determinació del calendari escolar.

b) Organitzar i gestionar els centres propis.

c) Gestionar l'admissió d'alumnes en els ensenyaments del primer cicle d'educació infantil, i establir-ne el procediment i els barems, d'acord amb el que estableix l'article 47.6.

d) Cooperar amb l'Administració de la Generalitat en la creació, la construcció i el manteniment dels centres educatius públics.

e) Garantir la coordinació dels serveis socials amb els serveis educatius amb l'objectiu de vetllar per l'interès superior de l'infant.

f) Vetllar pel compliment d'aquesta llei i de la normativa que la desplega.

4. A petició dels ens locals, i d'acord amb la programació educativa, es poden delegar competències per a crear, organitzar i gestionar centres públics que imparteixin el primer cicle d'educació infantil, ensenyaments artístics o educació d'adults.

(...)

“Aportació de terrenys per a la construcció de centres públics (art 163)

- 1. Els municipis han de posar a disposició de l'Administració educativa els terrenys necessaris per a construir-hi els centres educatius públics obtinguts en els procediments de gestió urbanística.*
- 2. Els municipis han de cooperar amb l'Administració educativa per a obtenir els terrenys necessaris per a construir-hi centres educatius públics al marge dels sistemes d'execució del planejament urbanístic.”*

“Conservació, manteniment i vigilància d'edificis destinats a centres educatius Públics (art 164)

- 1. Sens perjudici d'altres modalitats de col·laboració que es puguin establir, la conservació, el manteniment i la vigilància dels edificis destinats a les escoles i als centres públics especialitzats a què fa referència l'article 81 corresponen al municipi on es troben situats...”*

La Carta municipal de Barcelona i l'Educació

La Carta municipal de Barcelona recull la voluntat de la ciutat de fer front a les necessitats de futur amb una normativa específica adaptada a la realitat local i a una ciutat dinàmica en tots els àmbits. La Carta municipal de Barcelona, Llei 22/1998, de 30 de desembre, dedica el capítol XV a l'Educació.

Art123.- “Es consideren àrees d'actuació en matèria d'educació als efectes d'aquesta Carta les següents:

- a) La programació i la distribució territorial dels centres docents compresos en les lleis d'ordenació educativa vigents, llevat dels universitaris, d'acord amb el que estableix l'article 61.*
- b) La creació, en el marc de la planificació general, la construcció i les obres de reforma, d'ampliació i millora dels centres docents públics, llevat dels universitaris, d'acord amb el que estableix l'article 61.*
- c) La conservació, el manteniment i la vigilància dels edificis destinats a centres docents públics d'educació secundària obligatòria i postobligatòria, educació primària, educació infantil, educació d'ensenyaments de règim especial i educació d'adults.*

- d) *La gestió de tots els centres públics d'educació infantil, d'educació primària, d'educació secundària obligatòria i postobligatòria.*
- e) *La gestió dels programes de garantia social, de la formació professional específica, dels centres de règim especial i de l'educació de persones adultes.*
- f) *L'educació complementària i extraescolar.*
- g) *La creació, en el marc de la planificació general, i la gestió de centres pedagògics i de recursos, de serveis de suport, assessorament i investigació psicopedagògica i la formació del personal docent.*
- h) *L'execució dels programes d'educació compensatòria.*
- i) *La vigilància del compliment de l'escolaritat obligatòria.*
- j) *La reglamentació i la gestió del transport, del menjador i d'altres serveis escolars.*
- k) *L'aplicació a Barcelona de la normativa de matriculació d'alumnes i qualsevol altra d'anàloga que necessiti una adaptació específica.”*

“Article 124 .1. La competència sobre les activitats i els serveis relacionats en l'article 123 correspon al Consorci creat per l'article 61.7, llevat de les contingudes en l'apartat c de l'article 123, que s'han d'exercir en funció de l'administració a la qual correspongui la titularitat patrimonial del centre, sens perjudici dels acords que es puguin establir en el futur.”

“Art 127 .- El Consell Escolar Municipal de Barcelona és presidit per l'alcalde o alcaldessa de la ciutat i, pel que fa al funcionament i a les competències, es regeix pel que l'ordenament aplicable estableix en relació amb els consells escolars territorials. Amb la mateixa finalitat, el règim dels consells escolars de districte és el que l'ordenament esmentat estableix per als consells escolars municipals.”

Malgrat la supressió del ja citat art 28 de la LRBRL, l'article 58.3 de la CMB permet mantenir els serveis i activitats complementàries i per tant els serveis educatius adreçats a la ciutadania.

“ Art 58.3.- En tot cas, l'Ajuntament pot promoure tota classe d'activitats i prestar tots els serveis públics que afectin l'interès general dels ciutadans i que no estiguin expressament atribuïts a altres administracions públiques. En aquest supòsit, l'Ajuntament pot fer activitats complementàries de les pròpies d'aquestes administracions”.

LEC

La singularitat de la ciutat i les competències municipals de Barcelona, expressades en la Carta municipal, estan recollides en la Llei d'Educació de Catalunya.

“Règim especial de la ciutat de Barcelona (Art160) .El Consorci d'Educació de Barcelona, com a ens associatiu, gestiona les competències que li atorga la Llei 22/1998, del 30 de desembre, de la Carta municipal de Barcelona.”

“Consell escolar de la ciutat de Barcelona (Disp. adicional tercera)

Al consell escolar de la ciutat de Barcelona, atesa la seva singularitat, li és aplicable el règim establert per als consells escolars territorials “

LRSAL

La LRSAL recull la singularitat de la ciutat de Barcelona i de la seva Carta municipal però condiciona aquest reconeixement a la situació econòmica de l'Ajuntament.

Règim especial de Barcelona.(Disp. adicional cinquena)

“Las disposiciones de esta Ley son de aplicación a los municipios de Madrid y Barcelona, sin perjuicio de las particularidades de su legislación específica y con estricta sujeción a los principios de estabilidad presupuestaria y sostenibilidad financiera.”

Consideracions

- És una Llei inspirada en les directrius dominants en l'actual crisi econòmica i no en una reforma de l'administració local per una major eficiència dels serveis que presta a la ciutadania.
- La LRSAL reforma la Llei reguladora de les bases del règim local (LRBRL) amb criteris eminentment econòmics i incrementa de manera notable la intervenció de l'Estat mitjançant el Ministeri d'Hisenda i Administració Pública. En aquest sentit, la LRSAL forma part del conjunt de lleis amb contingut recentralitzador contrari a les competències de les CCAA i de l'autonomia local reconeguda en la Constitució Espanyola i en l'Estatut d'Autonomia de Catalunya.
- La lectura comparativa de les atribucions en matèria educativa que fa la LRSAL amb les atribuïdes a LEC i a la Carta municipal de Barcelona fa palès la manca de visió del paper dels ajuntaments en l'ensenyament.
- El contingut i aplicació de la LRSAL no té en compte l'acció i tradició del municipalisme català en l'educació i l'acció ja centenària en l'àmbit pedagògic en el cas de l'Ajuntament de Barcelona, titular en l'actualitat de 13 escoles d'infantil i primària, 9 instituts de secundària, 3 escoles de formació de persones adultes i 1 centre d'ensenyaments artístics gestionats pel Consorci d'Educació i 95 escoles bressol, 4 escoles de música i 1 conservatori gestionats per l'IMEB, més una àmplia acció educativa i de lleure.
- Les competències municipals en matèria educativa fixades a la LRSAL no han de considerar-se com a limitadores de les atribuïdes per la LEC i a la Carta municipal, ja que l'àmbit competencial de l'EAC empara aquestes lleis.
- La vigència de la Carta municipal de Barcelona i la inexistència de risc per la sostenibilitat financera municipal permet a l'Ajuntament de Barcelona continuar prestant els serveis complementaris en l'àmbit educatiu.

Barcelona, 28 de maig de 2014